

سازمان تأمین اجتماعی و خدمات آن

چتری برای زندگی

«سازمان تأمین اجتماعی» یک سازمان بیمه‌گر اجتماعی است که مأموریت اصلی آن پوشش کارگران مزدبگیر و حقوق‌بگیر (به صورت اجباری) و صاحبان حرف و مشاغل آزاد (به صورت اختیاری) است.

خدمات اجتماعی، حمایت از محرومان و مستمندان و نگهداری از یتیمان و درماندگان را عهده‌دار می‌شدند.

پیدایش «تأمین اجتماعی»

از سوی دیگر، اختلاف شرایط، امکانات، ویژگی‌های طبیعی، چگونگی نظام‌های حاکم بر اجتماعات و استعدادهای افراد، ایجاب می‌کند که زندگی همه انسان‌ها، در یک سطح نباشد و همگی نتوانند از درآمد مساوی برخوردار باشند. از دیرباز، بشر شاهد محرومیت‌ها و کمبودهای فراوانی بوده است.

بی‌کاری، بیماری، نقص عضو و آثار سوانح و حوادث را بر پیکر برخی هم‌نوعان احساس می‌کرد و رنج می‌برد و برای درمان آن، راه‌های مستقل و محترمانه‌ای را جست‌وجو و ارائه می‌کرد

بشر نخستین، در شرایطی که نیاز ضروری‌اش تأمین می‌شد، نیاز چندانی به وجود تأمین اجتماعی یا پیمان‌های جمعی نمی‌دید. چرا که خانواده، به مفهوم گسترده، جایگاه ویژه‌ای داشت و بسیاری از مشکلات درون آن حل می‌شد. از این رو، کسی در مورد آینده خانواده‌اش زیاد نگران نبود و یقین داشت که در صورت فوت او، فرزندانش مورد حمایت دیگران قرار خواهند گرفت.

این شبکه حمایتی متقابل، به او و اعضای خانواده، نوعی تأمین اجتماعی اولیه هدیه می‌کرد که رفع‌کننده بسیاری از نگرانی‌ها بود. به علاوه، نهادهای متفاوتی نظیر خانواده و نهادهای مذهبی مانند آتشکده‌ها، معابد، کلیساها و سرانجام مساجد، به شیوه‌های مختلف و به صورت داوطلبانه و پراکنده، با ارائه ابعادی از

که یکی از آن‌ها «تأمین اجتماعی» است. به‌طور کلی، وجود سه عامل زمینه پیدایش «تأمین اجتماعی» را در دنیا فراهم آورده است:

اول، نفع شخصی و اهمیتی که هر فرد برای منافع خود قائل است؛ دوم، احساس خیرخواهی و نوع دوستی؛ سوم، احساس سرنوشت مشترک که می‌توان از آن به احساس صنفی نیز تعبیر کرد.

تأمین اجتماعی در ایران

فعالیت بیمه‌های اجتماعی در ایران با تشکیل صندوق احتیاط کارگران شبکه راه آهن کشور در سال ۱۳۱۰ پایه‌ریزی شد. گسترش شمول حمایت‌های بیمه‌ای به تصویب لایحه صندوق بیمه‌شدگان در سال ۱۳۲۲، و سپس تصویب لایحه بیمه‌های اجتماعی کارگران در همان سال و آغاز به کار «سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران» منجر شد.

سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران در سال ۱۳۴۲ بنا به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی و تأیید هیئت وزیران وقت به «سازمان بیمه‌های اجتماعی» تغییر نام یافت و نهایتاً در تیرماه ۱۳۵۴، با گسترش یافتن دامنه پوشش و شمول تعهدات آن و ادغام برخی سازمان‌های بیمه اجتماعی دیگر، سازمان تأمین اجتماعی تشکیل شد.

دارایی‌ها

براساس قانون، سازمان تأمین اجتماعی سازمانی عمومی و غیردولتی است که بخش عمده منابع مالی آن از محل حق بیمه‌ها (با مشارکت بیمه‌شده و کارفرما) تأمین می‌شود و متکی به منابع دولتی نیست. به همین دلیل، دارایی‌ها و سرمایه‌های آن به افشار تحت پوشش در نسل‌های متوالی متعلق است و نمی‌تواند قابل ادغام با هیچ یک از سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا غیردولتی باشد. تکیه‌گاه اصلی سازمان تأمین اجتماعی مشارکت سه جانبه کارفرمایان، بیمه‌شدگان و دولت در عرصه‌های گوناگون سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری‌های کلان و تأمین منابع مالی است که هر کدام در جای خود اهمیت زیادی دارند.

مهم‌ترین تعهدات و حمایت‌ها:

- حمایت در برابر حوادث، بیماری‌ها و ایام بارداری؛
- مستمری بازنشستگی؛
- مستمری از کارافتادگی؛
- مستمری بازماندگان؛
- مقرری بیمه بی‌کاری؛
- غرامت دستمزد ایام بیماری؛
- غرامت دستمزد ایام بارداری؛
- پرداخت هزینه وسایل کمک‌پزشکی؛
- کمک‌هزینه ازدواج؛
- کمک‌هزینه کفن و دفن؛
- کمک‌هزینه زنان سرپرست خانوار متکفل فرزند؛
- حق عائله‌مندی، حق اولاد، حق مسکن و بن مستمری‌بگیران؛

● ارائه تسهیلات مالی به بیمه‌شدگان، شامل وام ضروری، وام احداث مسکن و وام خرید مسکن.
یکی از مهم‌ترین تعهدات قانونی سازمان تأمین اجتماعی در قبال بیمه‌شدگان اصلی و تبعی حمایت در برابر حوادث و بیماری‌ها و حفظ سلامت آن‌ها از طریق ارائه خدمات بهداشتی و درمانی مورد نیاز در دو بخش درمان مستقیم و غیرمستقیم است.
در بخش درمان مستقیم، جمعیت تحت پوشش درمان سازمان، به‌طور رایگان از خدمات مراکز درمانی تحت پوشش بهره‌مند می‌شوند، اما بیمه‌شدگان مشاغل آزاد، مبلغی را به‌عنوان «فرانشیز» می‌پردازند.

جمعیت تحت پوشش

از یک سو رونق فعالیت‌های تولیدی و صنعتی موجب افزایش جمعیت تحت پوشش بیمه و تقویت منابع مالی این سازمان می‌شود و از سوی دیگر، پوشش بیمه‌های کارگران به افزایش اطمینان خاطر، ایجاد امنیت روحی و سلامت جسمی و در نهایت ارتقای بهره‌وری نیروی کار می‌انجامد.
تعهدات این سازمان برابر استانداردهای تعیین شده به وسیله «سازمان بین‌المللی کار» و «سازمان بین‌المللی تأمین اجتماعی» تنظیم شده‌است و بالاترین حد این استانداردها را در بر می‌گیرد. چگونگی تحقق این تعهدات و ارائه خدمات به وسیله این سازمان را قانون معین کرده است.
تعداد افراد تحت پوشش تأمین اجتماعی در سراسر کشور به بیش از ۴۰ میلیون نفر رسیده است که نشان می‌دهد، بیش از نیمی از جمعیت کشور از خدمات این سازمان برخوردار هستند.

